

До 70-річчя Галини Михайлівни Сагач

Васянович Г. П.*

**ДУХОВНО-БОЖИЙ І НАУКОВО-ЗЕМНИЙ СВІТ
ПРОФЕСОРА ГАЛИНИ САГАЧ**

*Плекаєш мову, як Марія Сина,
Бо Слово – Бог, і в цьому Його сила,
Твоїм правдивим, Божим дивословом
Втішається чарівна Україна.*

Григорій Васянович

Найкраща оповідь, нарис, рефлексія... про професора Галину Сагач все одно буде виглядати блідою і недосконалою копією її життя і діяльності. Бо Бог обдарував її такою красою (внутрішньою і зовнішньою), такою жагою творчості і поклонанням служити добром, любов'ю людям, що дібрати слів годі, аби бодай наближено передати силу Духа і красу душі видатної вченої – доктора педагогічних наук, доктора теології, професора, академіка АН Вищої Школи України, академіка чотирьох Міжнародних академій, лауреата премії Тараса Шевченка Всеукраїнського культурно-наукового фонду Тараса Шевченка, лауреата Міжнародної премії імені Григорія Сковороди... Тому у своїй статті ставимо за мету торкнутися лише деяких граней таланту цієї непересічної особистості – справжньої християнки, патріотки України, княгині риторики і науковця. Саме тому наша акцентуація буде спрямована на характеристику й аналіз витоків духовності Людини, яка своїм красномовним словом, незвичною харизмою утверджує Істину, Добро, Красу. Яка сповідує принципи кордоцентризму і ноосферності, космологізму і земного буття, випромінюючи при цьому такі ніжні й такі життєстверджувальні почуття, віру в силу і нескореність українського народу! Володіючи неперевершеним красномовством, якому мабуть позаздрили б і Цицерон, і Демосфен, й інші славетні ритори, оратори – Галина Сагач запалює серця красою педагогічної дії не лише своїх співвітчизників, а й людей, які знаходяться далеко за межами України. Її постать, її талант і добре, розумне серце уособлюють в собі всю Україну, з її болем і радощами, з її кривдою і правдою...

Витокі духовності. Хто близько знає Галину Сагач, (а я маю щастя і честь спілкуватися з нею понад двадцять років, з того часу, коли вчена була моїм опонентом докторської дисертації, яку я захищав під керівництвом академіка Івана Андрійовича Зязюна), той неодмінно переконається у справжньому, широму сповідуванні нею животворящих ідей християнства. Служіння Богові і Батьківщині – це смисл Буття Галини Сагач, який передався їй від роду прадідів – священнослужителів, учителів у кількох поколіннях – тому успішно розвиває

* **Васянович Г. П.**

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

академічне й духовне красномовство з елементами гомілетики (церковно-богословського красномовства).

Служити Богові і Батьківщині, завжди наголошує Галина Михайлівна, треба чисто і чесно, усім серцем. Такий *кордоцентризм* – не випадковість, а радше – життєва позиція. Її сформованість і досконалість мабуть не набули б такого високого рівня усвідомлення, якби не ґрунтувалися на ідеях першого українського митрополита Іларіона, Іоанна Златоуста, культурно-освітніх діячів, професорів Києво-Могилянської академії – Петра Могили, Кирила Транквіліона-Славинецького, Касіяна Саковича, Феофана Прокоповича, й особливо – Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Памфіла Юркевича, Костянтина Ушинського, Івана Огієнка, Григорія Ващенко та багатьох інших українських учених, письменників, педагогів. Про це переконливо свідчать праці самої вченої, яка у своєму десятитомному виданні аналізує твори близьких їй за духом мислителів, педагогів. Годі бодай перерахувати ті праці Галини Сагач, які вона присвятила українському генію, засновнику класичної української філософії – Григорію Сковороді. Передусім це: «Благословенне село Чорнухи, що на Полтавщині, – колиска Григорія Сковороди», «Філософія серця Григорія Сковороди крізь призму педагогіки серця Шалви Амонашвілі і авторської Школи Риторики Любові «Златоуст», «Благословенний Григорій Сковорода у моєму серці», «Ціннісно-смысловий універсум Григорія Сковороди і сучасність», «Духовний золотослів Григорія Сковороди», «Перший розум наш – Сковорода Григорій», «Духовні аспекти життєвого успіху і філософія щастя Григорія Сковороди»... Цей ряд можна продовжувати і продовжувати [6, с. 106-125; 8, с. 23-155].

Здійснюючи духовно-просвітницьку акцію «Слідами Григорія Сковороди», проректор Всеукраїнського народного університету імені Григорія Сковороди Галина Сагач усім серцем і розумом сповідується про те, ким для неї і для всього українського народу був і залишається бути Григорій Савич: «... Ви для нас:

- реальний і міфічний (для когось – ірреальний), бо поставили між Вічністю і часом, Світлом і п'янкою, Істиною і неправдою»;
- славетний геній – і невідкритий духовний материк;
- духовний нащадок апостола Андрія Первозванного – і «еретик» (для опонентів);
- людина із непорочно-ангельським життям – і страждалець від «язиковредія» ворогів;
- геніальний богослов-пророк – і «душегубитель» для заздрисної черні;
- козацький син «без шаблі і коня» – і позастановий, бо належите усім;
- великий людинолюбець, людинознавець – і вічний опонент «оглагольників», «немилосердників» світу цього;
- найбагатший володар найдорожчих духовних скарбів –

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

і голяк-бідняк, який жив між небом і землею, спав 4 години, їв 1 раз на день, не вживав м'яса й міцних напоїв, носив сіру свиту, чоботи, а володів «багатством»: ціпком, торбиною із Біблією, духовними книгами, рукописами, «срібногосною флейтою» [6, с. 89].

І далі: «Ви володіли Богом даними численними талантами філософа, поета, байкаря, музиканта, співака із божественним голосом, богослова, перекладача, педагога, просвітителя, пісняра, композитора, а себе скромно називали у містах: супутник, сотруди́ник, покорнейший слуга, усерднейший слуга, студент; Ваш искренний друг и нижайший слуга, твой друг і брат, соторжественник, а підписувалися псевдонімами, серед яких є прізвище Вашого швейцарського друга-пастора Даниїла Мейнгарда...» [там само]. В іншому місці Галина Сагач трепетно зізнається: «Григорій Савич Сковорода увійшов в моє серце і в життя у незапам'ятні роки: з ранньої юності він оселився спочатку в моїй свідомості, пам'яті, як феноменальна Постать Генія: дивовижний монах, «мандрівна академія», праведник, аскет, подвижник, як великий мислитель, філософ, поет..., він був для мене уособленням Краси і Мудрості. Людина дивовижно прекрасної біографії: «втеча від світу» – і духовно-інтелектуальне просвітництво народу; уникнення від Церковної служби – і жертвне, альтруїстичне служіння формуванню релігійної свідомості народу; відсутність офіційного статусу (прижиттєвого) – і феноменальна світова слава, визнання, обожнення (посмертно); велика бідність матеріальна (без житла і постійного статку) – і неймовірне духовно-творче багатство (у метафізичному вимірі); безшлюбність, бездітність – і неосяжна кількість широколюблячих учнів, побратимів, послідовників; гаряче, полум'яне серце – і мудро-твердий, космічний розум людини праведника, яка жила, як говорила, говорила, як жила. В мої юні (шкільні і студентські) роки – це був «пролог» до майбутньої Сковородинської Поєми мого життя – Богопізнання і себепізнання» [8, с. 85].

Не менш вражаючий вплив на формування кордоцентризму Галини Сагач здійснили життя і творчість українського пророка-бунтаря Тараса Григоровича Шевченка. Про це промовисто говорять праці вченої, присвячені великому Кобзареві. Назвемо бодай деякі із них: «Концепт «дитина» у поетичній творчості Т. Г. Шевченка», «Любов Т. Г. Шевченка до дітей у малярстві», «Лебедина пісня Т. Г. Шевченка «Буквар Южноруський» (1861 р.), «Батько Тарас – у серцях його юних духовних нащадків», «Священне дерево «Джангисагач» (малюнок Т. Г. Шевченка)», «Золотослів Великого Кобзаря. Обрані вислови з творів Т. Г. Шевченка на теми: «Мати», «Діти», «Нешлюбні діти», «Родина», «Сирота», «Самотність» та ін. Зокрема в «Оді Галини Сагач Тарасу Шевченку» шанувальниця і послідовниця поета з великим сумом пише: «Наші серця стають теплохладними, а часом і кам'яними, не всі з нашої молоді, вихованої комп'ю-

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

терними технологіями, розуміють плач Вашого серця за Україну, її волю і щастя. А чи ми навчилися так любити Україну, як Ви за ці 200 років?» [8, с. 201]. І далі автор цілком слушно, у контексті сприйнятого кордоцентризму цитує глибоко проникливі, геніальні рядки Тараса Шевченка:

*Чого мені тяжко, чого мені нудно?
Чого серце плаче, ридає, кричить,
Мов дитя голодне? Серце моє трудне,
Чого ти бажаєш? Що в тебе болить?
Чи пити, чи їсти, чи спатоньки хочеш?
Засни, моє серце, навіки засни.
Невкрите, розбите... а люд навісний
Нехай скаженіє... закрий, серце, очі.*

З усього видно, як болить за Україну, її талановитий, але знедолений, окрадений народ і серце Галини Сагач, як вона щоденно і щиро молиться за його кращу Долю і волю.

У вченої ідея кордоцентризму, логоцентризму, синергійності гармонійно поєднується із *космологізмом, ноосферним і ноологічним мисленням*. Надзвичайно ясно це відчувається у працях «Наукова спадщина В. І. Вернадського у суголоссі з філософським вченням Г. С. Сковороди у глобальних вимірах», «Н. Ф. С. Грундвіч і Г. С. Сковорода – ноосферні генії, які вічно говорять істину про життя» та ін. Вивчаючи зміст «Щоденників» В. І. Вернадського, Галина Сагач доходить висновку, що український вчений зі світовим іменем надзвичайно продуктивно працював над проблемою формування нового наукового світогляду, який він називав *ноосферним*. Такий світогляд передбачає передусім високий рівень культури, інтелекту, духовності і моралі. Як справедливо пише вчена: «В. І. Вернадський закликав мислити глобально, а діяти локально». І далі вчена наголошує: «Україна розвивається як потужне ноосферне середовище Європи і світу завдяки подвижницькій діяльності науковців, богословів, просвітителів, представників громадських організацій, креативних вчителів, державних службовців, кращих представників влади» [8, с. 73]. Це дійсно так. Але, на жаль, мислення багатьох наших можновладців залишається бути на рівні дикунства, (яка вже там ноосферність!), а звідси, й відповідне ставлення до еліти України – найбільш культурних і освічених її громадян.

І тим не менше, незаперечним фактом є те, що в українському суспільстві є потужні соціальні, духовні зрушення. Свідченням цьому є незворотні демократичні, гуманістичні тенденції, а вони вимагають відродження даної науки риторики, красномовства. У цьому контексті внесок професора Галини Сагач у розвиток цієї науки є неперевершеним і неоціненим.

Риторика і красномовство. Дотримуючись історико-логічного підходу Галина Сагач не лише глибоко вивчає і викладає історію риторики і красномовства, вона розробила теоретичні й методологічні засади їх розвитку на сучасному етапі функціонування. Характерно, що вчена вдається до осмислення

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

статусу сучасної риторики і знаходження її зв'язку з іншими науками, доскіпливо обґрунтовує специфіку публічного мовлення у риторично-синергійному аспекті, уточнює і формулює закони, принципи риторики, окреслює основні види і жанри (роди й види) ораторського мистецтва. Надзвичайно цікавою у викладі Галини Сагач є риторика любові й риторика влади у логосфері сучасної культури [3, с. 174-192].

На особливу увагу заслуговує і розроблена вченою ділова та педагогічна риторика. Тут ми знаходимо такі основні питання: імідж учителя крізь призму риторики; формування риторичної культури особистості в школі нового типу; формування риторичної культури особистості в умовах вищої освіти; В. О. Сухомлинський про мистецтво слова педагога та ін. У якості методичного забезпечення вчена підготувала і видала хрестоматію з промовистою назвою «Золотослів», яка складається з восьми розділів. Зміст цих розділів ілюструє провідні положення курсу риторики: народний золотослів, духовний золотослів, тексти й фрагменти кращих промов ораторів античності, старовинних українських риторик, зокрема українського риторичного барокко XVII – XVIII ст., подаються також вислови українських майстрів красного слова про Слово, словесну дію. Книгу завершує розділ, присвячений техніці мовлення оратора, де подаються різноманітні варіанти.

Зауважимо, що Галина Сагач зачаровує не лише писемним, а й усним словом. Той, кому доводилося її слухати, образно кажучи, підпадав під її магічно-гіпнотичну дію. Коли її слухаєш, то складається враження, що її благочестивими вустами промовляє сама Україна. Згідно грецькій міфології, так зачаровувала Словом прекрасноголоса богиня Калліопа – муза епічної поезії. Принаймні у мене особисто таке відчуття виникає щоразу, коли я чую голос, думку цього неперевершеного ритора сучасності – Галину Сагач. Під впливом почутого і побаченого написалися їй такі рядки:

*Голосом твоїм співають зорі,
Місяць зачарований притих,
Аполлон підспівує: «Аморе...»,
Ахіллес затамував свій біг.
Навіть і твої посестри-музи
Слухати тебе не наستاють,
Лін, Орфей і римлянин Карузо –
Всі зібрались, щоб тебе почуть.
З твоїх вуст спливають меди раю,
І серця зворушливо тремтять...
Ти співай, щоб в нашій рідній краю
Згинула навіки люта тать.
Ми тобі заплескаєм в долоні,
Піднесемо до самих небес,
Вишня порадіє на Афоні –
З твого співу сам Ісус воскрес! [1, с. 82].*

Храм слова Галини Сагач є високим і чистим. Він наповнений високою духовністю, навіть утаємниченістю, прославляє

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

мудрість людини, її красу. Водночас своїм красномовним словом вчена й оратор гнівно засуджує несправедливість, облуду, фарисейство, різні прояви зла і людської непорядності. Наприклад, у своїй науковій праці «Екологія духу та екологія слова» вчена-педагог пише: «Наука, освіта, культура, мистецтво, церква, засоби масової інформації (ЗМІ) – ефективні джерела формування духовно-моральної культури суспільства, повинні бути засобами чистого слова, напоєного благодаттю істини, добра, краси, бо таке слово – «каділо істини» (Тарас Шевченко).

На жаль, духовно-моральна криза певної частини суспільства породила такі потворні явища, як маніпулятивна риторика брехні, словесний Армагедон, мовленнєва агресія, право на істину сильнішого, а не того, на чиему боці правда; мовленнєве насилля (терор); словесне шахрайство – софістика й демагогія, лихослів'я з його крайнім проявом гріховності – матірною лексикою (матом), мовний нігілізм стосовно державної української мови, який породжує «рабів без'язиких» [6, с. 127].

І далі вчена чітко визначає свою громадянську позицію. Вона наголошує, що екологія духу незалежної України під загрозою: молоде демократичне суспільство потребує активних дій патріотично налаштованих представників духовної та світської інтелігенції у сфері духу, через чистоту думки, чистоту і красу Богом подарованого благодатного Слова, через етичний риторичний вчинок (Михайло Бахтін)... Бо з чистоти родилась наша пісня. Бо з чистоти родилось наше слово. Бо сам Шевченко виник з чистоти» (Максим Рильський) [там само, с. 128].

Професор Галина Сагач глибоко переконана, і цю переконаність доводить до тисяч і тисяч людей, що духовне і світське красномовство було і залишається невичерпним джерелом пізнання Бога, життя, себе через слов'янський риторичний ідеал лагідності, смирення, умиротворення, правдивості, гармонії, ритмічності, мірності. Усе це, на її думку має послідовно й активно робитися на противагу найменшим виявам зла, гріховних вчинків людини.

Досконало, харизматично володіючи Словом, філософським мисленням Галина Сагач поєднує у своїх рефлексіях загальне, особливе й одиничне, вона, як казав мудрий Арістотель, хоче бачити і народ загалом, і кожну окрему одиницю, адже, якщо не вихована одиниця, то і ніхто не вихований. Тому такою пильною увагою, полум'яним своїм серцем християнка Галина Михайлівна Сагач огортає і ветеранів життя, і малих діток, і юнаків та юнок. Особливо її непокоїть духовна екологія жінки, її цнотливість, жертвовність, доброта, і водночас – її падіння в силу тих страшних соціальних, психологічних навантажень, які вона буває не в силах винести і потрапляє до колонії, в'язниці. Часто-густо Галина Михайлівна відвідує такі місця і своїм серцем, розумом, волею, з Божою допомогою, повертає

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

жінок до нормального життя, робить їх потрібними собі, сім'ї і суспільству.

Справжньою духовною радістю для Галини Михайлівни є спілкування з обдарованими, творчими людьми: як зі старшими, так і юними, молодіми. З яким піететом, піднесеністю вона розповідає про зустрічі із сучасниками: Ліною Костенко, Ніною Божко, Тетяною Майданович, Михайлом Сікорським, Петром Гончаром, Іваном Зязюном, Юрієм Тітовим та багатьма-багатьма іншими.

До сліз проймає її жагуче, наповнене любов'ю слово, з яким видатний ритор звертається до характеристики поетичної творчості Юрія Тітова. Галина Михайлівна пише: талановитий поет в інвалідному візку, із діагнозом: церебральний параліч, через що мусить набирати свої благословенні поезії носиком, мужньо долає пекельні муки і болі, які відомі тільки Господу і самому поетові. Вона з благоговінням перед цією мужньою людиною цитує поета:

*І я ніколи спину не згинаю
Перед бідою, що мене січе...*

(Найдорожче).

*Не випадково, стрімко, радісно
Вмирав і знову воскресав.*

(Життєва одержимість).

*Мене ти різав дрібно на частини,
Своїм мечем завжди четвертував.
О болю мій, лишайчись незмінним,
Я все одно тебе не проклинав*

(До болю).

«Замурований» у фізичні лещата поет Юрій Тітов не впадає в розпач і дарує людям прекрасні поезії, сповнені незламності Духа, Любові, Добра. Як велика шанувальниця Слова, Таланту, Галина Михайлівна так характеризує постать і поетичну творчість Юрія Тітова: «Юрій Тітов – поет високого стилю мислення, відчуття, кришталєво чистої логокреації. Він – плоть від плоті рідного народу, виходець із звичайної родини київських інженерів, людей скромних і духовно-морально багатих, які усім серцем надихнули єдиного, улюбленого сина, рідну кровиночку служити Богу і народу. Хвала Вам, шановні й мудрі Лідіє Петрівно, Миколо Леонідовичу! Хвала від Бога і людей, що подарували нашому теплохолодному світові полум'яне серце натхненного українського поета, про якого вже не гріх сказати, як світовий феномен української культури, як легенду-поета в інвалідному візку, який є моральним лідером молоді, підростаючого покоління, яке тяжко ушкоджене інформаційною війною, яку демонструють суспільству деякі ЗМІ, комерціалізована реклама, брудні тенета еротизованих, деструктивних сайтів Інтернету тощо» [8, с. 305-306].

Професор Галина Сагач, як пильний і відповідальний вартовий стоїть на захисті культури, освіти, науки. Безумовно, першість у цьому ланцюгу стоїть національна, етнічна культура. Учена багатьма своїми творами доводить, що український народ

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

виплекав своєрідну культуру, яка нічим не поступається в розмаїтті культур інших народів світу. Вона розглядає культуру рідного народу багатоаспектно: у вимірі особливого буття особистості і суспільства; культури і розвитку духовності; культури і цивілізації; культури як об'єктивації особистісного начала людини; культури і комунікації; культури і освіти, науки тощо. Такий контекст розуміння культури, на нашу думку, є цілком слухним і доречним, він спрямовує свідомість людини на гуманні, демократичні відносини між людьми, утвердження толерантності, емпатійності, щирості і милосердя. Характеризуючи, наприклад, вплив Івана Огієнка (митрополита Іларіона) на формування духовної культури особистості й усього українського народу засобами гомілетики, Галина Сагач пише: «Проповіді митрополита Іларіона – це чисте і невичерпне джерело богонатхненних промов, звернених до глибин душі українського народу, до священиків як «опікунів народної душі», до сучасників та нащадків. Вони виступають не лише видатною історико-культурною та релігійно-учительською пам'яткою, але й взірцем національно-державницького підходу до важливих, актуальних проблем духовно-морального життя України, нетлінним взірцем гомілетичного таланту автора-патріота, видатного майстра благодатного слова... Творення української культури митрополит Іларіон вважав «найпершою основою народу», бо вона творить «правдиву національну еліту – духовно міцну, етично здорову, в житті витривалу й національно чорну» [2, с. 288-290].

Аналіз наукових і науково-методичних праць Галини Сагач засвідчує, що вчена жодним чином не обмежується змістом і формами вияву лише рідної культури. Як людина, як мислить глобально, вона дотримується ідеї діалогу культур.

Сучасна людина, вважає професор Галина Сагач, має бути полікультурною, вона повинна розуміти і поважати духовні надбання, культуру інших народів. Полікультурність, духовність людини є найкращим способом включення її в ноосферу на основі колективної енергії, яка перебуває поза окремим людським тілом і робить найбільш безпосередній вплив на долю глобалізованого соціуму, поведінку, вчинки окремих особистостей і розвиток планети загалом. Такий підхід з усією очевидністю засвідчує ідею вселюдності, всепланетарної єдності і гуманізму, який долає агресивність, жорстокість у людських взаєминах. Причому така позиція зовсім не заперечує ідеї патріотизму, громадянськості, вона лише вказує на пріоритет загальнолюдських цінностей, вона допомагає людині почути і зрозуміти іншого, а й почути Бога в небесах (Т. Шевченко).

Ідею діалогу культур, полікультурності професор Галина Сагач активно реалізує в *паломництві*, спілкуванні з культурно-освітніми, релігійними діячами, науковцями світу. Вона відвідала тридцять три країни світу. У цьому переліку є: Данія, Ізраїль, Канада, Польща, Словаччина, Сполучені Штати Амери-

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

ки, Франція та ін. Знаючи деякі плани вченої на майбутнє, упевнений, що цей список буде неодмінно продовжений. Кожна поїздка, кожна зустріч, чи це в Єрусалимі, чи в Торонто, у Варшаві чи Парижі, Люрді, Копенгагені, Хольстербо чи Мінську, Римі, Віфлеємі... для Галини Михайлівни це завжди рай серця, ще одна можливість пізнавати і навчатися чомусь новому. Це те, що залишає в пам'яті і серці гармонію краси Всесвіту. Натомість – це може бути (і буде!) окремим цікавим дослідженням тих науковців, які небайдужі до рідної України та інших країн світу, світоглядних позицій вченої.

Короткий аналіз духовно-Божого і науково-земного світу професора Галини Сагач дозволяє зробити висновок про те, що цей світ у вченої наповнений християнськими доброчесностями, моральністю і гуманізмом, естетичним сприйняттям прекрасного в цьому світі та дією, душевною самовіддачею Добра, Істини, Краси Богів, рідному народові та іншим народам.

Література:

1. Васянович Г. П. Міфічні поезії. Поезія / Григорій Петрович Васянович. – Львів : Норма, 2016. – 215 с.
2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : Навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
3. Сагач Г. М. Вибрані твори : в 5 т. Т. 1. Риторика: «Златоуст» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2006. – 288 с.
4. Сагач Г. М. Вибрані твори : в 5 т. Т. 2. Хрестоматія: «Золотослів» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2006. – 288 с.
5. Сагач Г. М. Вибрані твори : в 5 т. Т. 3. Ділова риторика: «Добротословіє» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2006. – 320 с.
6. Сагач Г. М. Вибрані твори : в 5 т. Т. 4. Храм слова: «Небо на Землі» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2006. – 288 с.
7. Сагач Г. М. Вибрані твори : в 5 т. Т. 5. Риторичний квітник: «Нев'янучий цвіт» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2006. – 320 с.
8. Сагач Г. М. Вибрані твори: в 5 т. Т. VI (1): Велети Духу і Слова: «Народ шукає в геніях себе...» / Галина Михайлівна Сагач. – Рівне: ППДМ, 2015. – 332 с.
9. Сагач Г. М. Вибрані твори в десяти томах : Т. VII (2): Професійна риторика. Слово животворяще // Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2015. – 340 с.
10. Сагач Г. М. Вибрані твори в десяти томах : Т. VIII (3): Аксиологія серця. Благодатний вогонь віри // Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2015. – 328 с.
11. Сагач Г. М. Вибрані твори в десяти томах : Т. IX (4): Божий світ: паломництво за благодаттю // Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2015. – 304 с.
12. Сагач Г. М. Вибрані твори в десяти томах : Т. X (5): Скарби красномовства: словник основних термінів і понять риторики // Галина Михайлівна Сагач. – Рівне : ППДМ, 2015. – 296 с.